

Dkt. Elaine Phillips, Fasihi ya Agano la Kale, Hotuba ya 11, Mikataba, Torati, Amri 10

© 2024 Elaine Phillips na Ted Hildebrandt

Naam, nadhani neno la leo ni Boker Tov. Asante. Hilo linasikika vizuri.

Unajua, kwa vile nimekuwa nimekaa hapa nikiwatazama tunapoanza, nimekuwa nikihesabu idadi ya watu, na hilo linanifanya nitake kukushukuru kwa kuwa hapa, lakini pia changamoto kwenu kuwa walinzi wa kaka na dada zenu kwa sababu tunakosa angalau watu 15 hadi 20 ambao wanapaswa kuwa hapa. Najua, hilo halishtushi? Kuna wanafunzi 45 waliojiandikisha kwa darasa hili, na hakuna watu 45 hapa hivi sasa. Kwa hivyo, unajua, jichukulieni jukumu la kuwasaidia wale ambao wanaweza kufurahia kulala, kwamba ingawa viti hapa si vizuri kama vitanda vyao, hata hivyo, kunaweza kuwa na manufaa fulani katika kuwa hapa.

Pia ninajua vyema kwamba kuna watu kadhaa ambao ni wagonjwa pia, na hilo ni jambo tunalotaka kuombea. Hata hivyo, tutaimba kabla ya kufanya jambo lingine lolote. Ni Ijumaa baada ya yote.

Kwa hivyo, hebu tupitie hili. Kwa njia, tutaendelea na muziki mpya baadaye. Lakini hebu tuone kama tunakumbuka jinsi Ki Tov anavyoendelea.

Hapa ndipo.

Ki Tov Adonai leolam hasdo . Ki Tov Adonai leolam hasdo .

Ve'ad dor , ve'ador , ve'ad dor , ve'ador , emunato .

Ki Tov Adonai leolam hasdo . Ki Tov Adonai leolam hasdo .

Ve'ad dor , ve'ador , ve'ad dor , ve'ador , emunato .

Je, unajua jinsi zaburi hiyo inavyoanza, kwa njia? Hii, bila shaka, ni mstari wa 5 wa Zaburi ya 100. Inaanzaje? Inafaa tuimbe kwa sababu inaanza kwa kumfanyia Bwana kelele za furaha.

Kwa hivyo hapa Ijumaa asubuhi tukimfanyia Bwana kelele za furaha. Tunapoanza, tuombe pamoja. Baba yetu mwenye neema aliye mbinguni, tunapoanza siku hii pamoja tena katika maombi, atusaidie sio tu kuichukua kama fomu au ibada, bali kutambua kwamba tunazungumza na bwana wa ulimwengu, na huyo ndiye wewe.

Kwa hivyo, tunaomba kwamba kwa roho yako, uihuishe mioyo yetu, uifanye iwake kwa upendo kwako, tunaomba. Na kupendana sisi kwa sisi, na kupendana sisi kwa sisi. Na kupenda neno lako.

Baba, tunawaomba wale walio wagonjwa. Tunaomba ulete haraka urejesho na afya kamili kwao. Wasaidie wasikatishwe tamaa na kazi nyingi wanayoweza kuona ikiongezeka.

Na utusaidie kuwa na neema ya kusaidiana kwa njia hii pia. Tunaomba tunapojifunza pamoja kwamba utufundishe. Baba, tunahitaji kweli kujifunza kukujua, na kukujua vyema zaidi.

Na kwa hivyo tunaomba utusaidie katika mambo hayo, hasa kuhusu kutufundisha unachosema katika Amri Kumi. Baba, tusaidie kuzingatia hilo. Na tunaomba mambo haya yote katika jina la Kristo, pamoja na shukrani, amina.

Naam, tutazungumzia kuhusu Torati leo. Na haidhuru kujikumbusha kile Zaburi ya 119 inasema. Bila shaka, unaweza kujua kwamba Zaburi ya 119 ni zaburi ndefu, ndefu, kuhusu thamani, uzuri, na ufanisi wa mafundisho ya Mungu kwetu.

Tutajadili hilo tunapojadili Zaburi. Lakini mstari huu ni mzuri tunapoanza kujadili dhana ya Torati. Nitasema zaidi kuhusu mabadiliko yetu kutoka kwa simulizi hadi Torati baada ya muda mfupi.

Fungua macho yangu ili niweze kuona mambo ya ajabu katika Torati yako. Fungua macho yangu ili niweze kuona mambo ya ajabu katika Torati yako. Sasa, tutazungumzia baada ya dakika moja kuhusu kile ambacho kinaweza kuhusisha katika suala la yaliyomo katika Torati, lakini hilo liwe ombi letu na vile vile tunavyoendelea na majadiliano yetu leo na hasa katika siku chache zijazo.

Nilisema, kwa kuwa hatukuweza kufanya hivi mara ya mwisho, kwamba tungefanya ziara fupi ya kuona kutoka Misri na kuondoka Misri na Bahari ya Matete na yote hayo hadi pale Mlima Sinai wa kitamaduni ulipo. Mtakumbuka kwamba tulipoangalia ramani mara ya mwisho, nilionyesha kwamba kuna mapendekezo mengi kuhusu eneo la Mlima Sinai. Kwa hivyo, nitafanya tu kama, sawa, naenda sambamba na ule wa kitamaduni, sawa? Haya tunaendelea.

Tumevuka Bahari ya Matete, na tunaelekea kusini-magharibi, kwa kweli, upande wa magharibi, ambao pia una vitu vya kusini, vya Rasi ya Sinai. Na unaweza kuona oasis ndogo hapa. Ni Oasis ya Attur, lakini vinginevyo, ni eneo tasa sana.

Tena, kumbuka changamoto hii ambayo Waisraeli walikabiliana nayo tangu mwanzo kuhusu maji. Walipopata maji, mwanzoni, yalikuwa maji machungu. Hapa, tunageuka kutoka eneo hilo kando ya pwani ya Rasi ya Sinai na kuanza kusonga mbele kidogo, tukifuata maeneo haya mapana ya bonde na eneo la bonde.

Na kisha hatimaye tunaendelea na safari yetu, tukifuata njia ya mhujaji, hadi kile ambacho kwa kawaida huitwa Mlima Sinai. Na , bila shaka, sehemu ya kufurahisha ni kufika huko wakati wa mapambazuko. Tuko hapa.

Kupanda Mlima Sinai si rahisi. Hapa unaweza kuona ni mahali pagumu sana. Jua sasa limechomoza.

Na ndivyo ilivyo kwa kasisi wa Orthodox wa Ugiriki anayepanda mlima. Ninapenda picha hii kwa sababu nyingi, lakini muhimu zaidi ni kwamba jamaa huyu, ukimtazama kwa makini sana, ana ndevu ndefu nyeupe. Kwa hivyo, yuko katika miaka yake ya 70 au 80.

Hapa, anapanda hadi kilele cha Mlima Sinai asubuhi. Na ukisoma simulizi kwa makini, ndivyo Musa anavyofanya pia. Kutoka 19 inashangaza kwa idadi ya mara ambazo Musa yuko juu na chini, juu na chini, juu na chini, juu na chini mlimani.

Kwa sababu Mungu anampa maagizo, anaenda kuwaambia Waisraeli. Kisha analazimika kurudi juu na kuwaletea Waisraeli jibu. Musa, kama tunavyojua kutokana na kusoma maandishi, alikuwa na umri wa miaka 80 wakati huo.

Kwa hivyo, hili ni jambo la kufurahisha kuona. Tunapoendelea kutazama chini kuelekea chini, unaona eneo kupitia ufa hapo. Na hilo, bila shaka, ni Monasteri ya Mtakatifu Catherine.

Wale ambao wanafanya chochote kuhusu historia ya sanaa, na natumai kuna baadhi yenu ambao ni wanahistoria wa sanaa hapa, mnaweza kujua kwamba St. Catherine's au Santa Catarina ina mojawapo ya mkusanyiko bora wa aikoni, aikoni za Orthodox za Ugiriki duniani. Mojawapo ya sababu za hilo ni kwamba ilikuwa katika sehemu ya kusini ya Rasi ya Sinai, ambayo imetengwa sana. Kwa hivyo, wakati harakati za iconoclastic zilipokuwa zikizunguka, iconoclastic ilimaanisha kuvunja aikoni kwa sababu hukufikiri ilikuwa jambo sahihi kuwa na aikoni.

Walimkosa Santa Catarina, kwa sababu ilikuwa imetoweka. Na kwa hivyo, mkusanyiko wa ajabu wa aikoni hapo. Hii ni maktaba, eneo lote hapa.

Pia kumekuwa na hati nzuri zilizopatikana katika maktaba hiyo. Labda hati maarufu zaidi ni hati ya Sinaiticus, ambayo ina hadithi ndefu nyuma ya ugunduzi wake, mahali ilipo sasa, na ukweli kwamba watawa wanataka irudishwe.

Jambo la kusikitisha ni kwamba huwezi tena kuingia maktabani. Tulikuwa na uwezo wa angalau kuingia ghorofa ya kwanza ya maktaba, lakini hiyo imefungwa. Hata hivyo, bado unaweza kutembelea Santa Catarina, na ni uzoefu mzuri kwa wale ambao wanatumaini wakati fulani kwenda Sinai kama sehemu ya masomo yako ya Mashariki ya Kati, chochote kile kinachoweza kutokea.

Naam, tuko hapa. Sasa tuendelee na mambo kadhaa katika maandishi. Kama nilivyosema, Kutoka 19 inatuandalia mazingira.

Na cha kufurahisha ni kwamba unaposimama na kufikiria kuhusu muundo wa Kutoka, tumepata ukombozi wa ajabu wa Mungu, sivyo? Sura ya 1, hasa hadi 15, na kisha kusafiri kutoka baharini hadi chini ya Mlima Sinai. Mungu amekuwa pamoja nao, akiwapa mahitaji yao kila hatua. Na baada ya hapo, basi tutakuwa na mabadiliko ya Torati yenyewe.

Angalia inavyosema hapa, nami nitaanza kusoma kutoka mstari wa 4 wa sura ya 19. Ninyi wenyewe mmeona niliyowatendea Misri, jinsi nilivyowabeba kwa mabawa ya tai na kuwaleta kwangu. Sasa, sawa, kwa hivyo kwa akili hiyo, sasa ikiwa mtanitii kikamilifu na kushika agano langu, ambalo linakuja, basi kutoka katika mataifa yote, mtakuwa mali yangu ya thamani, sawa, mali yangu ya thamani.

Ingawa Dunia yote ni yangu, ninyi mtakuwa kwangu ufalme wa makuhani na taifa takatifu. Hizo ni ahadi za ajabu: ufalme wa makuhani na taifa takatifu. Na kama nilivyokuonyesha hapa, Petro atarejelea hilo katika sura ya 2 anapozungumzia asili ya baraka ya watu wa Mungu.

Kwa hivyo, Mungu hutoa ahadi nzuri hapa na pia anawakumbusha yale aliyowafanyia kwa niaba yao. Na ni kwa msingi huo, kama mtawala wao aliyewaokoa, akawakomboa, na kuwaokoa, ndipo sasa ataanzisha agano hilo la kifalme, agano la suzerain nao, agano la suzerain. Musa anaambiwa katika moja ya safari hizi za kushuka mlimani na kisha kurudi juu tena kuwaandaa watu na kuweka mipaka kuzunguka mlima.

Wanapaswa kuwa safi. Wanapaswa kuwa safi. Wanapaswa kujiepusha na mahusiano ya ngono.

Hiyo haimaanishi kwamba ngono na kujieleza kingono ni vibaya. Lakini unaposoma Mambo ya Walawi sura ya 15, hasa 18, inamfanya mtu kuwa mchafu. Sio suala la dhambi, lakini inamfanya mtu kuwa mchafu kwa siku hiyo.

Kwa hivyo, kwa hivyo, wanapaswa kujiepusha na hilo ili kuwe na hali ya usafi wakati uwepo wa Mungu unaposhuka mlimani. Kama nilivyoonyesha tayari, tunaye Musa kama mpatanishi, juu na chini na juu na chini, na tutaona hilo hadi mwisho wa sura ya 20. Na kisha, wacha nitoe maoni kidogo hapa.

Watu wengi, wanaposoma, na si wanafunzi tu, bali watu wengi wanaposoma Agano la Kale, huwa na wakati mzuri na Mwanzo. Jamani, imejaa hadithi nzuri. Na tuna wakati mzuri sana na Kutoka hadi sura ya 19, na kisha kuanzia na 20, tusipokuwa waangalifu, macho yetu huangaza kidogo.

Na zinang'aa sana tunapofika kwenye Mambo ya Walawi. Usiruhusu hilo likupate, sawa? Usiruhusu hilo likupate. Tutajaribu kufanya baadhi ya mambo haya yawe hai kidogo, lakini jaribu kufikiria kwa kuzingatia mambo haya yote kuwa sehemu ya kile ambacho Mungu anaonyesha kwamba watu wake wa agano wanahitaji kufanya ili kumpendeza.

Nitakuwa na mengi ya kusema kuhusu hilo baada ya muda mfupi. Hakika, kama ninavyokuonyesha hapa juu, simulizi ambalo tumepitia linaonyesha jinsi wanavyohitaji sana Torati, agano, na masharti. Baadhi yenu mmeniambia kwamba inaonekana kama kila unapogeuka katika Mwanzo, mtu analala na mtu mwingine ambaye hawapaswi kulala naye.

Ndiyo, hiyo ni kweli. Tunaposoma Mwanzo, tunaona jinsi ilivyo muhimu kuwa na Torati, kwa sababu mambo huharibika mara kwa mara katika Mwanzo. Na hivyo tunajifunza jinsi hilo lilivyo muhimu.

Jambo lingine ninalotaka kuonyesha, katika kile kinachoitwa Torati, kwa ujumla, tutazungumzia Torati sasa kwa maana ya maagizo yake. Lakini Torati ya Musa inahusisha yote kuanzia Mwanzo hadi Kumbukumbu la Torati. Na kwamba Torati ni ya kipekee katika utamaduni mpana wa Mashariki ya Karibu kwa kuwa inachanganya maagizo na sheria pamoja na masimulizi.

Huoni hilo katika hati zingine kutoka kwa utamaduni mpana. Sawa, hadi sasa ni nzuri sana? Maswali? Tunaendeleaje? Ni Ijumaa yenye baridi, sivyo? Hebu tuendeleo kidogo. Baadhi ya ufafanuzi.

Hizi ni kama kukukumbusha baadhi ya mambo ambayo tayari tumeyazungumzia kwa upande mmoja, na pili, kuelewa kile ambacho damu changa inasema. Kwa hivyo, ikiwa unahitaji kurudi nyuma na kupitia damu changa, fanya hivyo. Kwanza kabisa, agano.

Tumewahi kufika hapa hapo awali, lakini sasa tutazungumzia kuhusu agano kutoka Sinai. Kwa hivyo, mpango kati ya pande mbili. Kama hujakariri ufafanuzi huu bado, utataka kuukumbuka.

Mpangilio kati ya pande mbili huanzisha uhusiano. Hilo ni muhimu. Linahusisha majukumu ya pande zote mbili.

Na kama tulivyosema hapo awali, wajibu wa Mungu ni kutimiza neno lake, sivyo? Wajibu wetu utaelezwa katika Torati, au agano, samahani, Torati. Na kisha, bila shaka, inaweka vikwazo pia, na tutakuwa na mengi ya kusema kuhusu vikwazo baadaye. Nadhani nimesema haya hapo awali, lakini nitarudia mwenyewe.

Neno la Kiebrania Torati linatokana na kitenzi kinachomaanisha kufundisha. Na kwa hivyo, kwa usahihi zaidi, Torati inamaanisha maagizo. Ndiyo, mara nyingi hutafsiriwa sheria, lakini tunataka kuifikiria kwa upana kama maagizo.

Katika hali hii, katika muktadha wa agano, tutazungumzia kuhusu Torati kama taarifa ya wajibu kwa wanadamu wanaopokea agano. Maneno mawili kutoka kwa damu changa ambayo utahitaji kujua. Epidictic ni ya kwanza, ambayo ina maana tu masharti kamili.

Sasa, mfano wako wa kawaida wa Torati ya Apodiktiki ni upi? Amri Kumi, sivyo? Na tutaziangalia hizo leo. Lakini usifikirie kamwe kwamba hiyo ndiyo Torati pekee ya Apodiktiki tuliyo nayo katika vitabu hivi.

Hakika, tunapoendelea kuelekea sehemu ya mwisho ya Kutoka 21, 22, na 23, hasa katika 23, kuna Torati nyingi za Kielelezo ndani yake. Na Mambo ya Walawi pia inazo. Mpende jirani yako kama nafsi yako unatoka wapi? Mambo ya Walawi 19, hiyo ni Torati ya Kielelezo, sawa? Kwa hivyo, masharti kamili.

Kwa upande mwingine, au labda mtazamo mwingine kuhusu hili, ni Torati ya Kikanushi, ambayo haswa, kama nilivyosema hapa mbele yako, inaonyesha kwamba hii ni sheria ya kesi. Ni ya masharti. Ikiwa hali fulani ni kweli, basi hii itakuwa adhabu inayotokana.

Ikiwa mtu atasababisha kosa katika hali hii maalum, basi hivi ndivyo anavyoweza kutarajia. Mfano halisi wa hili ni ikiwa wanaume wawili wanapigana, na wanapopigana, wanampiga mwanamke mjamzito, na watoto wake wanatoka. Hilo ni neno la wingi hapo, kwa njia.

Kisha kutakuwa sawa, na ikiwa kumekuwa na uharibifu fulani, umesikia haya hapo awali, jicho kwa jicho, uhai kwa uhai, na kadhalika. Tutarudi kwenye adhabu ya kipimo kwa kipimo, Bwana akipenda, Jumatatu. Lakini kwa vyovyote vile, hiyo ni kesi ya sheria, Torati ya Uzembe.

Hayo ndiyo masharti; haya ndiyo matokeo yake, kwa hivyo, una adhabu fulani. Tena, nikizingatia baadhi ya mambo ambayo umekuwa ukisoma pamoja na haya, si Youngblood pekee bali kuna mambo mengine katika Agano la Kale ambayo tunataka kuyaandika pia. Nami nitayataja tu ili kuelekeza mawazo yako kwao.

Tuna baadhi ya kanuni za sheria za mapema sana. Shulgi, ambayo pia huitwa Kanuni ya Ur-Namu, ni milenia yetu ya tatu BC, huko nyuma sana. Sawa, na kisha, bila shaka, tuna Kanuni ya Hammurabi, au kama baadhi ya tahajia, Hammurabi, ikiwa na P ndani yake, BP ikibadilishwa wakati mwingine.

Hilo linatokana na karne ya 18 KK. Zote mbili ni kabla ya Kutoka kwetu, tukitoa matukio ya Torati huko Sinai. Sawa, kwa hivyo hizo zitakuwa watangulizi.

Kinachofuata, bila shaka, ni cha wakati mmoja na agano la Sinai. Mikataba ya Wahiti, takriban dazeni tatu kati yake imepatikana. Milki ya Wahiti, bila shaka, ni eneo lote ambalo sasa ni Uturuki ya kisasa.

Na Milki ya Wahiti ilikuwa na ukali kiasi fulani. Kutokana na baadhi ya vita hivi, walifanya mikataba na makundi mengine ya watu, makabila, na mataifa. Na katika mikataba hii, tuna muundo fulani.

Na kama nilivyokuonyesha katika rangi ya njano, umbo hilo linafanana na lile la agano katika maandishi ya Biblia. Kutoka 21 hadi 24 ni umbo la kawaida linalofanana na lile tulilo nalo katika mikataba ya Wahiti, na ndivyo ilivyo kwa kitabu chote cha Kumbukumbu la Torati. Sasa, utataka tu kujua baadhi ya mambo haya.

Utangulizi, Mimi ndimi Bwana Mungu wako, ndivyo ulivyosoma katika Kutoka. Kwa ufupi sana, Kutoka 20. Utangulizi wa kihistoria: katika mikataba ya Wahiti, inaendelea kwa kirefu kuhusu kile ambacho suzerain, mfalme, au mfalme amefanya kwa niaba ya watu hawa ambao anatoa mkataba nao.

Nimefanya hivi, nimefanya hivi, nimefanya hivi, na nimefanya hivi, na kwa hivyo, unapaswa kushukuru na kunitii, sawa? Sasa, katika Kutoka 19, tunasoma hilo pia. Nilikubeba juu ya mabawa ya tai; kwa hivyo, tii agano langu. Sasa, unapoingia katika usemi halisi katika Kutoka 20, ni mimi Bwana Mungu wako niliyekutoa katika nyumba ya utumwa, kutoka Misri.

Huo ni utangulizi wa kihistoria, ambao ni mfupi sana, lakini unatakiwa kuchochea roho ya shukrani kwa upande wa watu. Mungu amewafanyia jambo hili la ajabu. Kwa kweli, wanapaswa kuwa watiifu.

Na kisha, bila shaka, una masharti ya jumla, masharti maalum. Katika tukio la Kutoka 20 hadi 24, amri kumi zilizo katika Kutoka 20 ni masharti ya jumla. Torati ya maadili, ukitaka, na tutazirudia baadaye kidogo leo.

Masharti mahususi, kuanzia Kutoka 21, kuna sheria kuhusu jinsi ya kuwatendea watumwa, na baadhi ya masuala ya kijinsia kuhusu utumwa. Kuna sheria kuhusu mali. Unapoendelea, kuna maonyo makali ya kutojikusisha na aina yoyote ya desturi ambazo ni za ibada ya sanamu au kama tamaduni za kipagani zinazozunguka.

Kwa hivyo, masharti mengi maalum, hata kufikia hatua ya, usimchemshe mwana-mbuzi katika maziwa ya mama yake. Hilo ni maalum sana, sivyo? Baada ya hapo, una mashahidi. Sasa, katika mikataba ya Wahiti, miungu mingi hutajwa kama mashahidi.

Kwa kuwa ni wazi hatuna asili yoyote ya imani nyingi katika hili, ni nani, ni nini kinachoibuliwa kama ushahidi katika umbo hili la agano tunaloliona katika maandishi ya Biblia? Unakumbuka kutokana na usomaji wako? Itakuwa jambo muhimu sana tunapoendelea, si tu kupitia agano, bali pia kwa manabii wote baadaye. Mbingu na nchi, mbingu na nchi zinaitwa kuwa mashahidi. Ndiyo maana unaposoma manabii na kuutafuta, wakati mwingine unapoanza kusoma manabii, nabii atasema, Ninaita mbingu na nchi kuwa mashahidi wangu.

Bwana ana kesi dhidi yako. Ana kesi dhidi yako, na mbingu na dunia ni mashahidi. Unaona, hili ni agano.

Ni jambo linalofunga kisheria. Na kwa hivyo, ikiwa watu wamevunja agano, Mungu ana kesi. Ana kesi.

Kwa hivyo hao ndio mashahidi. Laana na baraka. Ikiwa hawatashika agano, basi, kuna mambo mabaya yajayo.

Ikiwa watafanya hivyo, kuna mambo mazuri yajayo. Na mengi yanajitokeza katika muktadha wa ardhi, cha kufurahisha. Unakumbuka, ardhi ni aina ya ruzuku ya ardhi.

Watu hawa wamepewa nchi hii na Mungu. Na hatimaye, kuna kifungu cha kutunza Torati hii, agano, napaswa kusema, kuiweka mahali fulani ili kila baada ya miaka saba, Kumbukumbu la Torati 31, kila baada ya miaka saba kwenye Sikukuu ya Vibanda, waweze kuitoa na kuisoma kwa watu, sawa? Na mambo hayo yote yanapatikana katika umbo la mkataba wa Wahiti pia. Je, uko nami katika hilo? Sambamba muhimu.

Najua Youngblood anazungumzia kuhusu hilo, lakini ni muhimu sana. Ninarudia tu kwa ajili yako. Mambo machache zaidi ya kukumbuka kuhusu biashara hii yote ya agano, biashara ya mkataba, na nadhani tunasema hivi katika mwongozo wa kujifunza sambamba wa Agano la Kale, lakini nataka tu aina ya nyundo ieleweke hapa pia. Mungu hakuangusha kitu kutoka angani ambacho hawajawahi kukiona hapo awali.

Mungu alichagua kutumia umbo ambalo walilifahamu, lakini anaujaza na maana nyingi, maana ya kina, maana inayohusiana milele. Hapa kuna sababu nyingine, kwa njia, kwa nini ilikuwa ya kuvutia kwamba Musa anakua katika mahakama ya Farao. Angekuwa anafahamu mambo haya yote ya kisiasa na hati na kadhalika.

Musa si mchungaji bubu anayepata ufunuo fulani tu. Mungu anatumia vitu vyote ambavyo ni sehemu muhimu ya historia yake. Na kwa hivyo, mtu ambaye alikuwa ametumia miaka yake 40 ya kwanza katika muktadha wa Misri angekuwa tayari kufanya aina hii ya uandishi.

Nataka kuandika jambo lingine kwa sababu ukiendelea katika uwanja huu, moja ya mambo utakayokutana nayo ni seti nzima ya wasomi inayosema, vema, Musa hakuandika chochote kati ya mambo haya. Iliandikwa baadaye, katika milenia ya kwanza, ambayo ina maana mahali fulani baada ya 900 KK, na wanasema, tazama, kuna mikataba ya Ashuru pia.

Na kwa kweli, unaposoma mikataba ya Ashuru, inafanana na unayoona katika Biblia. Naam, inafanana na unayoona katika Biblia, lakini kuna tofauti kubwa, na hiyo ndiyo ninayotaribu kuibainisha hapa. Utangulizi huo wa kihistoria, ndiyo maana nilisisitiza katika jambo lililotangulia, utangulizi wa kihistoria, kile ambacho miungu wamefanyia, samahani, si kile ambacho miungu, kile ambacho watawala wamefanyia watu hawa ni utangulizi wa kihistoria, na unatakiwa kutoa shukrani, sivyo? Hilo linaonekana katika mikataba ya Wahiti ya milenia ya pili, ile ambayo tumekuwa tukiizungumzia.

Haimo katika mikataba ya Waashuru, na kuna sababu nzuri ya kwa nini, na ninaielezea kwa niaba yako. Waashuru, kama tutakavyoona tutakapoanza kusoma athari za himaya ya Waashuru kwa watu wetu wa Mungu, walikuwa wakatili. Waliwadanganya watu.

Waliwatundika kwenye miti. Walifanya kila aina ya mambo kama haya. Hilo halileti roho ya shukrani kwa upande wa watoto wa chini.

Angalau huwezi kufikiria kwamba ingewezekana. Kwa hivyo, hii ni pendekezo tu kwamba tuna sababu nyingine kwa nini kuna uwezekano kwamba Pentateuki hii ilijiandika yenyewe. Labda hata na Musa.

Ni wazo la troglodyte, sivyo? Nadhani kuna uwezekano mkubwa. Kwa vyovyote vile, hebu tuendeleo. Tuna mambo mengine ya kufanya.

Madhumuni ya Torati. Hizi si orodha kamili ya madhumuni. Madhumuni makuu hapa.

Bila shaka, unapofikiria kuhusu hili, unaweza kuzipanua, kuziboresha, na pia kutoa zingine. Tatu za kwanza zinaendana, kwa hivyo hebu tuzitoe zote. Haya tunaendelea.

Tusifanye nne bado. Unapoanza kusoma Torati, unaelewa vyema utakatifu wa Mungu, au angalau unapaswa. Sasa, unaelewaje utakatifu wa Mungu kutokana na kusoma Torati? Nasema inafunua utakatifu wa Mungu na tabia yake ya haki na rehema.

Unawezaje kupata aina yoyote ya hisia ya utakatifu wa Mungu kutokana na kusoma Torati? Je, unaweza kumtafuta Dkt. Wilson kwa wakati huu? Au Baba Ibrahimu? Au kumtafuta mahubiri mahali fulani? Je, kuna yeyote ana mawazo yoyote? Mambo

machache tunayoweza kusema kuhusu hili. Au si mtakatifu? Au hilo ni jambo ambalo hatulipati kutoka kwenye kitabu hiki? Ooh, ni asubuhi mbaya. Ndiyo, Mkristo.

Mary, samahani. Sawa, kwa hivyo unasema nguvu aliyonayo na udhibiti, udhibiti mkuu, na kwa hivyo utaingia katika sifa hizo utakatifu pia. Sio wazo mbaya, lakini je, tunaweza hata kupata kitu maalum zaidi? Huo ni mwanzo.

Huo ni mwanzo mzuri. Kaelin. Naam, ukweli kwamba kuna masharti mengi hapa unaweka kiwango cha juu sana, sivyo? 613, kulingana na Uyahudi wa kitamaduni wa marabi, sheria 613.

Sasa, nitatoa mfano mbaya sana katika hatua hii, sawa? Kwa hivyo, unaweza kuukubali au kuuacha. Lakini unapokuwa na mwalimu, mwalimu, profesa, chochote unachotaka kuiita, ambaye ana kila aina ya madai ambayo anakulazimisha, ambayo yanasema kitu kuhusu tabia ya mwalimu huyo, tofauti na mtu anayetoa alama A rahisi na kukuacha uendelee bila kazi, sivyo? Kwa hivyo, ukweli kwamba tuna idadi kubwa ya sheria, na kwa kweli, hiyo inatupeleka kwenye kipengele cha pili na cha tatu. Inafunua jinsi tulivyo wahitaji sana, jinsi dhambi ilivyozama, kwa sababu kila tunapogeuka, unaangalia kioo hicho cha Torati, na kinakuangaza moja kwa moja, na unagundua, ndugu, je, nimeshindwa tena? Na kisha kama Paulo asemavyo, ni mwalimu wa kutuongoza kwa Kristo.

Kuna jambo lingine linaloendelea hapa pia, kuhusu Torati hii inayofunua utakatifu wa Mungu. Inasema mara kwa mara na tena na tena na tena, hasa katika Mambo ya Walawi, iweni watakatifu kwa sababu Mimi, Bwana Mungu wenu, ni mtakatifu. Ni rahisi hivyo.

Mungu anatangaza kwamba yeye ni mtakatifu. Ametengwa, na kwa hivyo, hiyo ni sehemu muhimu ya kinachoendelea. Kama nilivyosema, Paulo anaweka wazi kabisa katika Warumi kwamba Torati ina kazi hii kwetu.

Na kisha utukufu na uzuri wake ni kwamba unatuongoza kwa Kristo. Mwalimu ni neno ambalo Paulo anatumia. Torati ni mwalimu wa kutuongoza kwa Kristo kwa sababu tunahitaji sana.

Sasa najua umesikia haya ikiwa umekulia kanisani. Labda hili ni jambo ambalo unachukulia kirahisi lakini hulichukulii kirahisi. Sisi huwa tunachukulia sana kirahisi.

Tunahitaji kufikiria upya mambo haya mara kwa mara. Naam, Torati hufanya mambo mengine pia. Inatoa miongozo kwa watu wa Mungu kutengwa.

Unajua, moja ya mambo ya kuvutia kuhusu Uyahudi katika karne nyingi ni kwamba walitambuliwa na tamaduni zilizowazunguka, hasa kwa sababu waliitunza Sabato.

Hilo lilikuwa jambo lililowatenganisha. Kulikuwa na mambo mengine pia, sheria zao za kosher, n.k.

Lakini haya ni mambo yanayowatenganisha na kuwatenganisha si tu ili wawe tofauti na wa ajabu na wa ajabu, bali pia ili waweze kumpenda Mungu ipasavyo. Sabato imejenga ndani yake siku ili umzingatie Mungu. Hilo ndilo lilikuwa wazo la Yesu.

Mwana wa Adamu ndiye Bwana wa Sabato. Hilo lina maana kubwa kwetu, sawa? Kwa hivyo tenga, na si Sabato pekee inayofanya hivyo; mambo haya mengine yote pia hufanya hivyo. Kama wangukuwa watiifu, walikuwa tofauti kweli.

Sasa, bila shaka, kama unavyojua, mara nyingi Waisraeli hawakuwa watiifu sana, na walikuwa wakizama hadi kiwango cha utamaduni unaowazunguka. Bila shaka, hilo linatufundisha pia, na mara nyingi tunazama hadi kiwango cha utamaduni unaotuzunguka. Pia kuna kazi ya vitendo sana, ikiwa hupendi sana hizo nne za kwanza, kulingana na mahali ulipo.

Unajua, sheria muhimu za Torati ni muhimu. Ili tu kuhakikisha kwamba mifumo ya kijamii inafanya kazi ipasavyo. Kuna sheria huko Gordon.

Najua hakuna mengi, inategemea unatoka wapi. Lakini kuna sheria huko Gordon, kwa hivyo, tunafanya kazi ipasavyo na hatuishii sote kuingiliana kila wakati. Kuna sheria za kuendesha gari, kuna sheria za kila kitu.

Na kisha, ni wazi, viwango hivyo vimevunjwa. Kuna njia za kushughulika na hivyo. Na kisha kifungu cha kuvutia sana, na kwa kweli nitakusomea Waebrania 10, mstari wa 1.

Kwa sababu Torati haishughulikii tu mambo ya hapa na sasa bali wacha nikupendekezee, kuanzia jambo ambalo mwandishi wa Waebrania anasema. Na hapa si mahali pekee anaposema, lakini ninazungumzia tu 10:1, kwa sababu iko pale pale. Sheria ni kivuli tu cha mambo mema yanayokuja, sawa? Sheria ni kivuli cha mambo mema yanayokuja.

Mwandishi wa Waebrania anatumia wazo hilo la kivuli kidogo, na labda nililielewa ulipochukua Agano Jipya na Dkt. Green. Lakini hoja yangu hapa ni kwamba tunapona mfumo ambao Mungu ameuweka kwa jinsi watu wake wanavyopaswa kuishi hapa Duniani, haki, jinsi ya kutekeleza haki, jinsi ya kushughulikia mambo hayo, jinsi ya kuwa na huruma, ambayo inatuelekeza tu kwenye kile kinachokuja, na kile kinachokuja katika siku zijazo.

Wakati mambo yote yatakapokuwa yamepangwa vizuri. Nimesisitiza shalom hapo. Na moja ya sababu za kufanya hivyo ni kwamba kitenzi cha Kiebrania huunda nyuma ya neno hili ambalo hufanyiwa kazi kupita kiasi.

Namaanisha, tunaweka shalom karibu sana sasa. Ni neno la Kikristo, na ni neno la kiinjili. Lakini hili ndilo jambo.

Nyuma yake kuna kitenzi cha Kiebrania kinachomaanisha kulipa, sawa, kulipa. Wakati mwingine kulipa. Wakati mwingine inahusika katika wazo zima la kufanya fidia.

Kwa hivyo, kuna mambo mengine ambayo yanahitaji kuwekwa sawa katika ulimwengu wa milele pia, na shalom inahusiana na mambo hayo. Sasa, tena, kuna mengi zaidi ya kusema kuhusu hilo, lakini tunahitaji kuendelea. Je, una maswali yoyote kuhusu hilo? Naam, tuendeleo kwenye seti yetu inayofuata ya nyenzo.

Najua unapochukua madarasa mengine kwingineko, mtu atakuambia, hakuna anayegawanya Torati katika makundi matatu tena. Naam, bado ninaigawa. Na sababu ya mimi kufanya hivyo ni kwa sababu ni rahisi kutusaidia kufikiria mambo haya.

Ukisoma tena, ninatumia Kutoka 20 hadi 23 kama aina ya dhana yetu. Ukisoma tu hilo bila maana ya kategoria za dhana, tunaweza kupotea katika hali ngumu, sivyo? Na ulifanya hivyo, ikiwa umesoma kwa leo, unaona hilo likitokea. Kwa hivyo, nitatoa kategoria hizi kama njia za kufikiria kimantiki kuhusu jambo hili lote, ambalo ni Torati ya Mungu.

Hiyo haimaanishi kwamba hakuna mwingiliano. Ipo, tutaiona. Hiyo haimaanishi kwamba hakuna mipaka yenye vinyweleo hapa na pale.

Kuna, tutazona. Lakini bado, ni muhimu, nadhani, kufikiria baadhi ya kategoria hizi. Kwa hivyo, kwanza kabisa, tunapozungumzia Torati ya Maadili, mimi pia huweka maadili humo, kwa sababu tu baadhi ya watu wanapenda neno hilo vivyo hivyo.

Na kwa hivyo, tutaiita Torati ya maadili ya kufyeka maadili. Tunazungumzia maagizo hayo ambayo yanadai mioyo yetu, mapenzi yetu, na nafsi yetu. Wakati mwingine, hayo hayaingii kamwe katika mfumo wa mahakama.

Wakati mwingine, hakuna mtu isipokuwa wewe na Mungu anayejua kwamba wamevunjwa. Lakini unajua, na dhamiri yako inakuambia, amri ya kwanza kati ya kumi, amri mbili za kwanza kati ya kumi katika baadhi ya matukio. Usimlete mahakamani, lakini usiwe na miungu mingine ila mimi.

Lo, hiyo ni Torati ya maadili. Sasa, nitasema zaidi kuhusu Amri Kumi na jinsi zinavyowakilisha vipengele mbalimbali vya Torati ya maadili baada ya muda mfupi. Hebu tuzungumzie kategoria yetu ya pili, kufyeka kiraia kijamii.

Na tena, hili linaelekea kwenye kusudi hilo. Nadhani lilikuwa kusudi la nne tulilolielezea, au la tano, nadhani, nalifikiria, linalosema kwamba tunahitaji kuwa na miongozo ya kutusaidia kufanya kazi katika jamii. Tunaifanya tu, na hivyo Torati ya kijamii itafanya hivyo.

Panga mwenendo wa kijamii, jambo moja: hivi ndivyo utakavyoshughulikia masuala ya kijinsia, hivi ndivyo utakavyoshughulika na wale walio watumwa. Hivi ndivyo utakavyoshughulikia haki, usipokee rushwa, na kadhalika, na kadhalika, sawa? Panga mwenendo wa kijamii na, hii ndiyo ufunguo, hutoa usimamizi sahihi wa haki. Ili kwamba, ikiwa mtu kweli atafanya mauaji, au tufanye tofauti kidogo ikiwa mtu kweli atafanya mauaji ya mtu, basi lazima uende kwenye miundo yako ya kiraia ya Torati ili kujaribu kujua, je, haya yalikuwa mauaji ya moja kwa moja, ambapo tuna adhabu ya maisha kwa maisha, au ni mauaji bila kukusudia, ambapo mtu anaweza kukimbilia mji wa makimbilio? Kuna njia za kushughulikia mambo haya, kwa hivyo hiyo yote ni sehemu ya kundi letu pana la kijamii.

Lakini kama ninavyokueleza, mipaka ina vinyweleo kidogo kwa sababu, ni wazi, Torati ya maadili itaingiliana na jamii ya kiraia. Hata hivyo, hapa tuna suala hili la usimamizi sahihi wa haki ambalo ni muhimu. Kisha hatimaye, Torati ya ibada, Torati ya sherehe, mambo mawili ni muhimu sana hapa, na hakikisha tunayo yote mawili.

Kwanza kabisa, inaelekeza mawazo yetu kwa Mungu, na tunapoendelea kuikamilisha, itakuwa njia ya kutusaidia kumwabudu Mungu. Torati ya Kitamaduni ina uhusiano wowote na mojawapo ya vipengele hivi vya kuja mbele za Mungu. Tunawezaje kuja mbele za Mungu? Wakati mwingine, hapana, samahani, Jumatano, Bwana akipenda, tutakuwa na mengi ya kusema, kwa uwazi kabisa, kuhusu kinachotokea kanisani.

Sasa, sitazungumzia moja kwa moja, lakini usipounganisha, kuna kitu kibaya na wewe, sawa? Kwa hivyo, Torati ya kitamaduni inazungumzia jambo zima la wakati kuna nyakati zilizowekwa na nafasi takatifu za kumwabudu Mungu, watu wa Mungu wanapaswa kujiendesha kwa njia fulani. Hiyo ilikuwa kweli wakati huo walipokuwa na makuhani, maskani na wanyama wa kafara. Kanuni bado ni kweli leo.

Mwisho wa mahubiri kwa sasa. Nitarudi kwenye sanduku langu la sabuni Jumatano. Sawa, jambo la pili linalofanya, hata hivyo, ukitaka kufikiria ibada ya sherehe, si tu kwamba kuna nafasi takatifu na nyakati takatifu, na hizo, kwa njia, ni zawadi kwetu, lakini Torati ya ibada ya sherehe inatukumbusha kwamba maisha yote huishi mbele za Mungu.

Uhai wote huishi mbele za Mungu. Na kwa hivyo, unaposoma Mambo ya Walawi 11 hadi 15, na unasoma kuhusu ukungu na ukungu na uchafu wa mwili, na unafikiri, Mungu wangu, hilo ni ukumbusho kwamba uhai wote huishi mbele za Mungu. Hakuna kilicho nje ya mamlaka yake.

Labda umesoma haya katika kitabu cha Baba yetu Ibrahimu, kama umewahi kuwa na Dkt. Wilson wakati fulani. Unajua kwamba, katika Uyahudi, kuna baraka kwa kila kitu. Unajua hilo? Kuna baraka kwa kila kitu.

Kila kitu unachofanya, kuna baraka kwa ajili yake. Kuna baraka hata kwa kwenda bafuni. Maisha yote huishi mbele za Mungu.

Na mwili wa mwanadamu unapofanya kazi vizuri, hata katika uwezo huo, hilo ni muhimu. Mtu humbariki Mungu katika njia hizo. Sawa, kwa hivyo tena, haya ni makundi matatu ya kutusaidia kufikiria kimantiki kuhusu suala hili gumu sana la Torati.

Sasa, kabla hatujaendelea, maswali na maoni? Hadi sasa, je, ni vizuri? Sawa, tutatumia muda uliobaki wa leo, ambao unatupa takriban dakika 25, tukizungumzia Amri Kumi. Zikariri. Zikariri.

Ninaweza kukuambia hadithi mbili kuhusu hili, kisha tutaendelea na mada niliyonayo. Mume wangu, ambaye alikuwa mwanafunzi wa shahada ya kwanza, alisoma katika Chuo cha Beloit, ambacho ni chuo kizuri huko Wisconsin, na niligundua kuwa hii ilikuwa miaka mingi iliyopita. Ninajua ana umri wa kutosha kuwa babu yako, lakini hii ni sawa.

Alisoma katika Chuo cha Beloit, na si chuo cha Kikristo. Lakini katika darasa lake la fasihi ya Kiingereza, profesa wake aliwafanya wanafunzi wakariri Amri Kumi. Kwa nini? Kwa sababu ni msingi sana kwa sisi kama watu.

Sheria zilizopo ni za ulimwengu wote, sawa? Kwa hivyo, ilibidi wakumbuke Amri Kumi. Naam, hiyo ni sawa, na hiyo ni miaka ya 1960 wakati mwingine. Ninahudhuria Kanisa la Park Street, kama baadhi yenu mnavyojua.

Na yapata miaka miwili iliyopita, waziri mkuu alianza kutoa mfululizo wa mahubiri kuhusu Amri Kumi. Mahubiri mazuri sana. Huenda unaweza kuyapakua ikiwa una nia.

Kuna mengi ya kusema. Lakini katika kutambulisha mfululizo wake, alisema kwamba alikuwa akisimulia hadithi za kuvutia, na moja wapo ni kwamba aliamua kuwatembelea wafanyakazi wa mawaziri katika Mtaa wa Park. Kuna takriban watu kumi katika wafanyakazi wa mawaziri katika Mtaa wa Park.

Na kwa hivyo alienda kwenye kila mlango, kugonga, kugonga, kugonga, mlango unafunguka. Je, unaweza kusoma Amri Kumi kutoka kwa kumbukumbu? Na unajua kwamba hakuna hata moja iliyoweza? Hakuna hata moja iliyoweza. Bado wanarejelea hilo.

Kwa kweli, Jumapili mbili zilizopita, mtu aliyekuwa akitoa mahubiri, ambaye alikuwa mmoja wa wafanyakazi wa mawaziri, kwa aibu, alirejelea uzoefu huo wa aibu wakati Gordon Hugenberger alipogonga mlango wake, na hakuweza hata kukariri Amri Kumi. Kwa hivyo, hii hapa nafasi yako. Chukua kitu ambacho ni muhimu sana kwako.

Na endelea nayo. Huwezi kukariri kitu chochote bora zaidi isipokuwa umesoma Zaburi zote au Injili au kitu kama hicho. Je, hiyo inatosha, chochote kile, ni Ijumaa, sivyo? Amri Kumi ni Torati isiyo na msingi.

Kulingana na mamlaka kamili ya Mungu kama mfalme mkuu. Tayari tumesema jambo la aina hiyo. Angalia, unaposoma Amri Kumi pamoja na nyenzo pana zinazoonekana katika Kutoka 21 hadi 23, kwamba adhabu ya mambo mengi kati ya haya iliishia kuwa adhabu ya kifo.

Hiyo ndiyo jinsi walivyokuwa muhimu. Angalia kile Yesu alichosema kuwahusu pia. Alipoulizwa, na nimekupa moja ya marejeleo hapa, unaweza kuangalia ulinganifu pia, lakini Marko 12 ni nzuri kwa namna fulani.

Sheria kuu ilikuwa ipi? Sheria muhimu zaidi ni ipi? Unajua, unashughulikia amri 613. Utasema nini? Yesu anasema kwa busara sana, mpende Bwana Mungu wako kwa moyo wako wote. Mpende jirani yako kama nafsi yako.

Hakumpa moja, alimpa mbili. Kisha akasema, juu ya haya yote, juu ya haya yote hutegemea torati yote na manabii. Kwa hivyo, vipengele viwili vinavyosaidiana vya uwajibikaji wa mwanadamu ni kumpenda Mungu kwa kila kipengele cha utu wetu na kumpenda jirani yetu kama nafsi zetu.

Yesu alifupisha hayo kwa njia nzuri sana. Sawa, tuko tayari kuendelea? Mara nyingi, unajua, tuna jambo hili tunaposoma katika maandiko, linasema kuna vidonge viwili vya ushuhuda, sivyo? Vibao viwili vya ushuhuda. Naam, kwa kawaida, tuna picha kama hii.

Huyo ni Musa. Rembrandt alipaswa kuwa na kitambulisho hapo; hawakukiweka hapo. Akishuka mlimani, na hapa kuna moja ya mbao zake, na ina amri tano za mwisho juu yake. Huenda nisiweze kusoma hili, lakini linasema usiue, usizini, na kadhalika na kadhalika.

Wengi wetu tunafikiri, na kazi zetu nyingi za sanaa, zina mbao hizi mbili. Unajua, moja hapa, moja hapa. Amri tano za kwanza ziko kwenye hili, na amri tano za pili ziko kwenye lile.

Kuna tatizo gani na picha hiyo? Kuna yeyote anayejua? Endelea, Becca. Sawa, hakuna mambo mengi ya ziada, hiyo ni kweli. Na bila shaka, moja ya maswali ya kuvutia ni kiasi gani kimeandikwa hapo.

Lakini hata kama tunasema tu maneno kumi yaliyosemwa mwanzoni kwa Musa pale Sinai mbele ya watu mwishoni mwa Kutoka 20, tunaogopa na kusema, usimruhusu azungumze nasi tena, wewe zungumza naye. Naam, Kate, bora, bora. Bila shaka, tulichonacho hapa kinaendana na jambo hili lote la mkataba wa Wahiti, nakala mbili zinatengenezwa.

Kwa hivyo, inapozungumzia vibao viwili vya Torati, kuna kitu kizima kwenye kibao kimoja na kitu kizima kwenye kingine. Na kimoja kinahifadhiwa kwa ajili ya watu, na kimoja kinahifadhiwa patakatifu, kwa kweli. Sanduku la Agano ni mahali linapohifadhiwa, kimoja kwa ajili ya Mungu.

Sawa, tutaangalia amri zingine, au amri zote, samahani, kwa namna fulani mfululizo. Ninajua, kwa njia, kwamba wale wenu ambao mnatoka katika malezi ya Kikatoliki ya Kirumi wana mfumo tofauti wa kuhesabu amri zenu. Tafadhali zikumbukeni kama nilivyo nazo hapa.

Nitaelezea kwa nini hilo ni muhimu kwa dakika moja tu. Kwa hivyo tafadhali, ikiwa umewahi kuwa nalo nyuma yako, lirekebishe kidogo.

La kwanza ni, acha nisome, Kutoka sura ya 20, mstari wa 3. Usiwe na miungu mingine ila mimi. Sawa, usiwe na miungu mingine ila mimi. Kwa njia, hizi pia zinapatikana katika Kumbukumbu la Torati 5. Ili ujue tu, kuna maeneo mawili.

Hii ni kwa ajili ya watu waliotoka Misri, ambapo ushirikina umekuwa mwingi sana, na Mungu anasema hakuna miungu mingine. Weka upya mtazamo wako wa ulimwengu. Ondoa mambo yote yanayokuvuta moyoni.

Hakuna miungu mingine ila mimi. Sasa, hebu tusome ya pili pia; inazidi kidogo. Usijifanyie sanamu ya kuchonga, mfano wa kitu chochote kilicho juu mbinguni, wala kilicho chini duniani, wala kilicho majini chini.

Usivisujudie wala kuviabudu. Hii haizuii kazi ya sanaa. Inasema usivisujudie, usivitengenezee sanamu.

Hiyo ndiyo tofauti iliyopo. Sasa, hii hapa ambapo, tena, ikiwa unatoka katika asili ya Kikatoliki, hii si amri tofauti. Lakini nataka uione kama amri tofauti.

Ni amri tofauti ya kutotengeneza sanamu, kutozisujudia. Kisha angalia inavyoendelea kusema. Kwa maana mimi, Bwana, Mungu wako, ni Mungu mwenye wivu.

Ooh, tatizo ni nini na hilo? Unapenda matarajio ya Mungu kuwa na wivu? Kisha acha niendeleo kusoma. Kuwatembelea watoto kwa ajili ya dhambi za baba zao hadi kizazi cha tatu na cha nne cha wale wanaonichukia, lakini kuwaonyesha upendo maelfu

wanaonipenda na kuzishika amri zangu. Kuna nini kuhusu miungu kuwa na wivu? Una mahubiri mfukoni mwako kuhusu hilo ambalo umesikia mahali fulani? Chelsea, ungetaka kusema kitu.

Sawa, na acha nielezee hilo zaidi kidogo. Msipoteze ukweli kwamba hili ni agano. Na Mungu kwa kweli, kupitia manabii baadaye, hata atawasilisha kama agano la ndoa.

Na nikushauri tu kwamba mara tu unapooa/kuolewa, ikiwa huna wivu, ikiwa mwenzi wako anatoka na mtu mwingine wa jinsia tofauti naye na anaanza kufanya fujo, ikiwa huna wivu, kuna kitu kibaya na wewe. Kuna kitu kibaya sana na wewe. Hili ni agano, na Mungu ana haki ya kuwa na wivu wakati watu wake wanapocheza na watu wengine, samahani, miungu mingine, samahani.

Watu wake wanacheza na miungu mingine, na miungu hiyo inawashawishi wavunje kifungo hicho cha agano. Wivu unafaa. Ibada ya sanamu, tunaweza kutumia muda mwingi katika hili.

Kuhusisha nguvu za Mungu na vitu vilivyoumbwa. Kimsingi, unatengeneza kitu, na unadhani kwamba ukikitumia kwa njia sahihi, kitafanya unachotaka kifanye. Hatutengenezi tena sanamu zetu. Tunazinunua kweli.

Hilo ndilo tinalofanya, tunazinunua. Zimetengenezwa kwa ajili yetu na mtu mwingine. Wakolosai sura ya 3 inatuambia kwamba uchoyo ni ibada ya sanamu, na sote tunaangukia katika hilo.

Uchoyo ni ibada ya sanamu, kutaka sana kutupa aina fulani ya nguvu au mitego yoyote inayoambatana na hilo. Sasa, wacha nipendekeze pia kwamba tunapooa adhabu hii ya vizazi vingi, ikiwaadhibu watoto kwa uovu, hadi kizazi cha tatu na cha nne. Hilo linasumbua kidogo pia, hadi tutakapotambua kwamba kwa kweli, baba na mama, wazazi wanapoingia katika mifumo ambayo ni mibaya sana, mambo hayo yanaendelea katika vizazi vyote.

Na unajua vizuri kama mimi ninavyojua, kwamba kuvunja mifumo hiyo ya matatizo ya kifamilia, hasa katika maeneo ambayo ni muhimu sana, kunaendelea. Inaendelea. Bila shaka, dawa ya hilo ni kuwa na wasiwasi sana kuhusu kutokuwa na sanamu na kumweka Mungu kwanza.

Na kisha, hilo linaleta mwenzake, akiwaonyesha upendo maelfu, wale wanipendao na kuzishika amri zangu, sivyo? Kwa hivyo, amri dhidi ya ibada ya sanamu ni amri muhimu sana. Tutafanya zaidi kidogo na Kutoka 32; hiyo ndiyo hali ya ndama wa dhahabu. Tukikumbuka kwamba mara tu baada ya kutoa amri kumi, Musa anapopanda Mlima Sinai peke yake, anapokea maelekezo ya jinsi ya kujenga maskani na jinsi ya kumfanya Haruni afanye kazi kama kuhani mkuu.

Haruni anafanya nini? Yuko chini ya mlima akijenga ndama kwa uchochezi wa watu, usemi mbaya, wa kutisha, na wa kuchukiza wa ibada ya sanamu hapo hapo katika muktadha huo. Lakini tutarudi kwenye hilo tutakapokuwa na simulizi hiyo. Hili ni jambo gumu pia.

Acha nikusomee. Ninasoma mstari wa saba na ninakupa tafsiri ya neno kwa neno yenye uchungu, sawa? Hii sivyo NIV yako inavyosema, kwa hivyo pata tafsiri ya neno kwa neno yenye uchungu. Usilitaje bure jina la Bwana Mungu wako.

Unataka hilo tena? Usiliinue jina la Bwana, Mungu wako, bure. Kwa maana Bwana hatamhesabia mtu yeyote asiye na hatia afanyaye hivyo. Sasa hiyo ina maana gani? Haimaanishi kuinue jina la Bwana, Mungu wetu, bure milele.

Sawa, hivyo ndivyo King James anavyosema. Je, kulitumia jina la Bwana bure kunamaanisha nini? Sawa, kutumia jina la Bwana bila kujali au kukufuru, hayo ni mambo mawili tofauti sana, kwa njia. Lakini tutarudi kwenye hilo baada ya muda mfupi.

Sawa, nadhani zote mbili zinahusika, nitawataja. Kuna kitu kingine chochote hapa? Kuna kitu chochote unachosoma, Kaylin? Sawa, kwa hivyo hakika kutakuwa na nia fulani, ingawa je, pendekezo lako kwamba watu waombe, hata katika maombi yao, wanatumia jina la Mungu vibaya? Acha nipendekeze, namaanisha, naweza kuwa ninakanyaga vidole vingi kwa wakati huu. Lakini inaweza kuwa, na sina uhakika ni kwa umbali gani ninapaswa kusukuma hili, kwamba wakati jina la Bwana au Mungu linakuwa koma katika maombi yako, tunaweza kuwa tunalalamika, unajua ninachosema? Wakati mwingine, unapowasiliza watu wakiomba, wanasimama na kumweka Bwana ndani yake, na inakuwa koma zaidi ya kitu kingine chochote.

Sasa, bila shaka, sipo hapa kukosoa hilo. Kwa kweli niko kwenye jambo muhimu zaidi. Kwa hivyo? Sawa, kwa hivyo wazo kwamba jina la Mungu lina nguvu, na kwa hivyo matumizi yoyote yasiyofaa yatakuwa matumizi mabaya ya nguvu hiyo, ni kweli.

Acha nitoe mapendekezo mawili ya ziada, ikiwezekana. Kwanza kabisa, na tena, nadhani Youngblood anataja hili wakati fulani, sehemu ya hili inaweza kutazamwa ndani ya muktadha wa kisheria. Na Yesu anaweza kuwa anarejelea hilo anapozungumzia, ndiyo yenu iwe ndiyo na hapana yenu iwe hapana, na msiape viapo kwa dhahabu ya hekalu na viapo kwa hili.

Sehemu yake inaweza kuhusishwa na kuchukua viapo katika muktadha na kuvichukulia kirahisi, jambo ambalo linaweza kuwa sehemu yake. Lakini nitarudi kwenye jambo lililosemwa hapo awali, ambalo nadhani ni sawa na labda muhimu zaidi kwa sababu linagusa kila mmoja wetu hapa. Na kwa kusema hivi, nitaelekeza mawazo yako tena kwenye Uyahudi wa kisasa.

Ukiwa na marafiki Wayahudi ambao ni waumini na waangalifu, watakuwa waangalifu sana wasitamke jina la Mungu. Na wanapoandika, wataweka alama ya G D. Na ukirudi nyuma na kusoma Injili ya Mathayo, anasema nini tena na tena, ufalme wa mbinguni, kwa sababu hatasema ufalme wa Mungu. Ni wasiwasi huo mkubwa wa kutokuwa katika hali ambapo tunatamka jina la Mungu kipuuzi, kirahisi, bila kufikiria sana kuhusu nguvu na mtu aliye nyuma ya nguvu hiyo.

Sasa, unachohitaji kufanya ni kutembea kuzunguka Chuo cha Gordon kwa dakika kumi, na sote tuna hatia ya hili. Unasikia madokezo mepesi na ya kipuuzi kwa mtu aliye juu. Mungu atakupata.

Mambo ya aina hiyo, ningependekeza, labda kwa kukataa kutumia amri hii vibaya. Sasa, sikuumbii utoke nje na kuanza kuwapiga watu wako wote bwenini. Tunahitaji kujihadhari katika suala hili.

Nahitaji kujiangalia. Ni jambo rahisi sana kuingilia. Na kwa hivyo hatuwezi kusema tu, hili linahusiana na hali za kisheria.

Sihitaji kuwa na wasiwasi kuhusu hilo. Au hii inahusiana na kutumia lugha ya kufuru. Sifanyi hivyo.

Hapana, sote tuko katika mashua ya labda kutumia vibaya amri hii maalum. Ya nne ni amri ya Sabato. Nitakuwa na mengi zaidi ya kusema kuhusu amri ya Sabato tunapozungumzia Torati ya kiibada, kwa sababu hii ni mojawapo ya mipaka ya ajabu inayovuka.

Na si mila tu bali pia asasi za kiraia. Lakini kwa sasa, ni muhimu kutambua kwamba unaposoma Kutoka 20, pamoja na Kumbukumbu la Torati 25, samahani, Kumbukumbu la Torati 5. Nitapata marejeleo yangu sahihi. Kuna tofauti kidogo katika sababu zilizotolewa.

Katika Kutoka, ikumbuke siku ya Sabato kwa kuitakasa. Sasa ninasoma mstari wa 11. Katika siku sita, Bwana aliumba mbingu na nchi, bahari na vyote vilivyomo.

Alipumzika siku ya saba. Kwa hivyo, aliibariki siku ya Sabato na kuitakasa. Ukisoma sura ya tano ya Kumbukumbu la Torati, sababu, kama nilivyosema, inazingatia si uumbaji bali ukombozi.

Acha niisome. Kumbuka kwamba ulikuwa mtumwa huko Misri na Bwana Mungu wako akakutoa huko kwa mkono wenye nguvu na mkono ulionyoshwa. Kwa hiyo, Bwana amekuamuru uiadhimishe siku ya Sabato.

Je, unaelewa hapa? Hata katika Amri Kumi, tuna sababu mbili muhimu sana za kuitunza Sabato. Moja ni uumbaji, unaoanzia nyuma kabisa kwenye mchakato wa ubunifu. Na pili ni, Mungu amekukomboa.

Hiyo ni sababu nzuri sana ya kuitunza Sabato. Sasa tutaiweka hiyo juu ya yale tuliyozungumzia mara ya mwisho pamoja na Kutoka 16. Hilo lilikuwa kundi la watumwa waliokuwa watumwa kwa vizazi vingi, ambao siku moja katika saba ilikuwa zawadi kutoka kwa Mungu.

Kwa hivyo unganisha mambo haya yote pamoja, nasi tutazungumzia zaidi kuhusu Sabato, Bwana akipenda, wiki ijayo. Kwanza hayo ni kumpenda Bwana Mungu wako kwa moyo wako wote, roho yako yote na akili yako yote. Sasa tunapoyachukua mengine yote, haya yatakuwa katika kundi la kumpenda jirani yako kama nafsi yako.

La kwanza linahusiana na kuwaheshimu wazazi wako. Baadhi ya watu, kwa njia, wanaona hili kama nafasi ya kubadilika kati ya kumpenda Mungu na kumpenda jirani. Bila shaka, Mungu amewaweka wazazi kuwa, kwa njia fulani, wawakilishi wake kwa familia.

Kwa vyovyote vile, kuwaheshimu wazazi. Naam, hii inaleta suala jingine kwa sababu mimi na wewe labda sote tunajua hali ambapo wazazi si wazuri sana. Na unawezaje kumwambia mtu amheshimu baba au mama ambaye amekuwa mnyanyasaji, mzembe, au ametoka nje kabisa ya jukwaa? Unawezaje kumwambia mtu afanye hivyo? Sio suala rahisi, lakini wacha nitoe pendekezo hapa.

Neno la hesima katika maandishi haya, neno la Kiebrania la hesima, limejenga ndani yake kuwa na uzito, kuwa mzito, kuwa na thamani. Na labda sehemu ya jambo hili la hesima ni suala la kuwatunza wazazi wako. Ikiwa hatuwezi kuwapenda kihisia, na kuna sababu nyingi katika ulimwengu usio na utendaji mzuri na ulioanguka kwa nini hiyo ni kweli, bado tunaweza kuwatunza wazazi.

Hasa wanapofikia uzee wao. Kwa hivyo tena, nimejengwa ndani ya wazo hilo la hesima katika neno la Kiebrania, najirudia tu kwa sababu ni muhimu. Limejengwa ndani yake ni wazo la kuwaandalia, kuwapa kiini na uzito wa mahitaji.

Katika utamaduni wa Kiebrania, ndivyo unavyofikiria. Haiwapi \$10,000 ili waweze kukaa katika nyumba ya wazee. Ingewapa dutu hiyo ili waweze kuendelea kuishi.

Na ningependekeza kwamba wakati Yesu anapowapa changamoto baadhi ya watu wanafiki mbele yake, na anasema, mmekaa pale mkisema, Nitatoa vitu hivi vyote hekaluni, korban, anasema. Na mnawapuuza wazazi wenu. Nendeni mkaangalie katika Marko sura ya saba.

Nadhani anarejelea amri hiyo mahususi na matokeo yake. Badala yake anasema , unapaswa kuwatunza wazazi wako. Sawa, na unaweza kuendelea haraka hapa.

Tena, neno la Kiebrania hapa haliwiwi. Kuna aina ya bustani neno la Kiebrania lenye maana ya kuuu. Hili ni usiue.

Ni neno tofauti. Kwa hivyo, linaibua masuala ya kila aina ya kuvutia kuhusu, vema, yale mawili ya kifungo cha moto ni adhabu ya kifo na vita. Lakini kumbuka tu kwamba neno hapa ni usiue.

Samahani, usiue, sielewi vizuri. Ambayo ni kuuu kimakusudi na kimakusudi kwa maisha ya mwanadamu, hivyo kumharibu mtu fulani ambaye ana sura ya Mungu. Bila shaka, hiyo inatuelekeza hadi Mwanzo tisa.

Je, unakumbuka baada ya gharika, Bwana anasema, mtu anayemwaga damu ya wanadamu, na wanadamu damu hiyo itamwagwa kwa sababu mtu huyo ana sura ya Mungu?

Inayofuata ni uzinzi. Uhalifu dhidi ya agano la ndoa. Na kama nilivyosema yapata dakika 20 zilizopita, hii ni muhimu kwa sababu ni tafakari. Agano letu la ndoa ni tafakari ya agano la Mungu na watu wake. Kwa hivyo tena, kuna mambo ya kuvutia yanayoingiliana hapa.

Wizi, sawa, ni kauli ya jumla. Inasema tu kwamba usiibe. Hilo litafafanuliwa katika miktadha mingine, lakini hili ndilo jambo la kuvutia.

Kama mtu aliiba watu, yaani, utekaji nyara, hilo lilstahili adhabu ya kifo pia. Kwa njia, mauaji yalikuwa adhabu ya kifo, uzinzi ulikuwa adhabu ya kifo. Kama ungeiba mtu, tena, ukimchukua mtu huyo na kumwondoa mtu huyo kutoka katika uwezo wake wa kuwa mbebaji wa sura ya Mungu, adhabu ya kifo ilitokana.

Na bila shaka, aina nyingine za wizi, kama tutakavyoona, zilikuwa na aina nyingine za adhabu zinazohusiana nazo. Ushahidi wa uongo. Naam, hapa unatoa ushahidi wa uongo waziwazi.

Lakini ningependekeza kwako kwamba tamko hili, ambalo linahusiana na mahakama, bila shaka, linahusiana na mfumo wa mahakama. Lakini labda linawakilisha uongo kwa ujumla. Kwa sababu tunapoangalia sehemu nyingine ya Biblia, uongo uko pale pale katika mambo ambayo Mungu anaona kuwa ni chukizo kabisa.

Ni chukizo kabisa. Katika kitabu cha Mithali, mara kwa mara, kuna maonyo dhidi ya kusema uongo. Watu ambao ni waongo katika kitabu cha Ufunuo wanaenda wapi? Ziwa la moto.

Kusema uongo pia ni jambo la kulaumika. Na hatimaye, chanzo kikuu cha mambo haya mengine mengi ni kutamani. Usitamani.

Tamaa kubwa inayotufanya tushike na kushika vitu ambavyo si vyetu. Usitamani. Naam, saa kumi na moja usiku, tumefanya hivi vya mwisho haraka kidogo.

Lakini ni wakati wa kuacha. Shabbat shalom. Tutaonana Jumatatu.